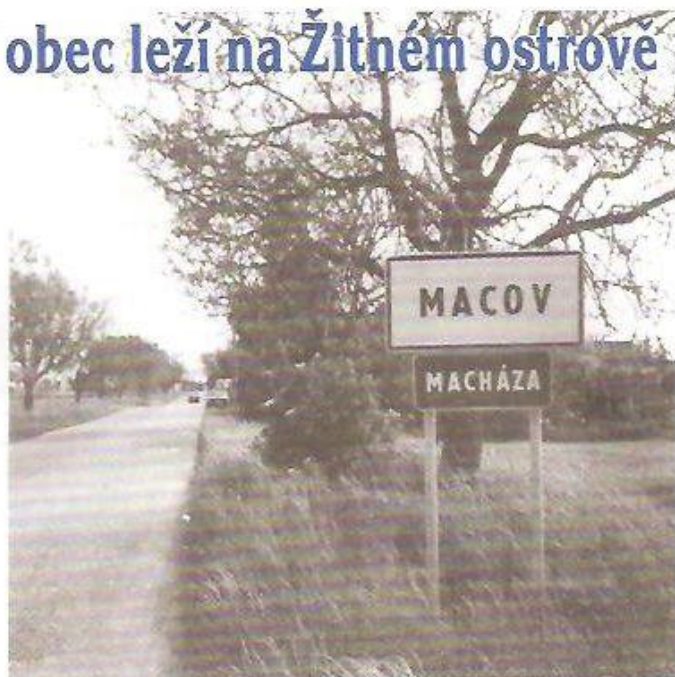

“Nejčešštější” slovenská obec leží na Žitném ostrově

Z přehledu Statistického úřadu SR o národnostním složení slovenských obcí vyplývá, že nejvyšší podíl obyvatel hlásících se k české národnosti - neuvěřitelných 17,4%, tedy vysoko nad celoslovenským průměrem 0,8% - žije v obci Macov v okrese Dunajská Streda. Přesně vyjádřeno v číslech: ze 115 obyvatel obce 88 uvedlo národnost maďarskou, 37 slovenskou a 27 českou. Nejedná se o omyl nebo překlep? - napadlo mne nejprve. Pohled do Vlastivědného slovníku obcí na Slovensku mi prozradil, že nejstarší zmínka o obci Machhaza je z roku 1367, maďarsky se jmenuje Machaza, německy Matzhausen, ale o Čechách ani zmínka. Pro jistotu (trochu s obavami, zda na mne nespustí maďarsky) jsem zavolaal na tamní obecní úřad. Slovensky mne ujistili, že údaje jsou v pořádku. Až když jsem se začal vyptávat na původ českých občanů, zda jde o poválečné přistěhoválce nebo snad nedávné stavitele nedalekého Gabčíkova, na mé překvapení mi starostka prozradila: “Naši předkové sem přišli už ve 20. letech”.

Nevím, zda je na Slovensku ještě jiná obec, v jejímž čele stojí člověk hlásící se k české národnosti, a proto jsem se rozhodl zajet do Macova - asi 40 km od Bratislavy. V úhledné vesničce utopené v zeleni Žitného ostrova jsem se na obecním úřadě setkal se sympatickou paní Ludmilou Lánikovou, která napřed nechtěla o rozhovoru na téma národnosti ani slyšet:

Víte, naše rodiny jsou už tak propletené Slováci. Maďary a Čechy, že nikdo si to ani neuvědomuje, je to pro nás úplně samozřejmé, ani se nad tím nikdo nezamýšlí. Podstatné je, že si lidé chtějí navzájem rozumět. Já sama neumím maďarsky, ale vyrostla jsem v tomto prostředí a trochu rozumím, takže když přijde babička, která umí jen maďarsky, vždycky se domluvíme. Osobně jsem se setkala s trochu nepřívětivou reakcí jenom jedenkrát, když mne zvolili za starostku a byla jsem poprvé v Dunajské Středě na okrese. Tam mi jedna řekla: “Ako vás tam mohli zvolit, keď ste českej národnosti?” Ale to byla výjimka, kdy to někoho zarazilo. V naší obci se to bere jako samozřejmost, že se každý může

hlásit k národnosti, k jaké chce. Ještě jsme se tím museli zabývat při komunálních volbách, když platilo jakési nařízení, kolik poslanců musí mít jednotlivé národnosti v obecním za-

stupitelstvu ve smíšených obcích, kde jsou menšiny a Slováci. Naštěstí ten zákon už změnili, i počet poslanců se snížil z devíti na pět, takže si myslím, že lidé volí, jak chtějí. A nikdy jsme se tu nesečkali s tím, že by někdo argumentoval, že hájí zájmy nějaké národnosti nebo menšiny.

Přimo v obci se hovoří více slovensky nebo maďarsky? Na češtinu se ani neptám...

I česky se tu mluví, ale řekla bych, že jen doma. Konkrétně u nás se mluví česky, protože i manžel je z Brna. Ale já i můj otec jsme se narodili už tu na Slovensku. Jeho otec pocházel od Šteti, maminka z Kroměříže, máme tu lidi od České Lípy, z Moravy, ale většina z nás se už narodila tady.

Říkáte, že jste potomci osidlenců z první republiky?

Ano, když vzniklo Československo v roce 1918, zůstala tady celá území vyliďněná a vláda tehdy vyzvala na osídlení. Říkalo se jim kolonisté a přicházeli postupně - ne v jedné vlně - většina ještě začátkem 20. let. Konkrétně můj otec se už tady narodil v roce 1927. Potom za druhé světové války je odtud Maďari vyhnali, ale ve 45. se sem znovu vrátili do své usedlosti, co zde postavili jeho rodiče. Už tady byla i paní Zelinová z muzea v Martině, hledala památky a písemnosti po českých kolonistech a byla překvapena, když na hřbitově vedle sebe viděla nápisy na hrobech i české, i ma-

ďarské i slovenské, takže - jak říkám - je to tu propletené. I když nejmladší generace už mluví jen slovensky nebo maďarsky. Ale například moje dcera i ve škole trvá na tom, že je Lániková, když slovensky ji opravují dlouhé -i- na krátké -i-.

Přetrvávají u vás ještě nějaké české nebo moravské tradice a zvyky, například Vánoce jsou u vás spíše slovenské, české nebo maďarské?

Tak to vám skutečně asi neřeknu, myslím si, že každý si vaří to, co má rád. Konkrétně u nás jsou to - spíše bych řekla - moravské tradice.

Ještě pár slov o vaší obci, většina lidí pracuje zde, nebo dojíždí do Dunajské Středě?

Do Bratislavy. Do Dunajské Středě je horší spojení, takže spíše dojíždějí do Bratislavy, kam jezdí autobus poměrně často a kde je asi i více příležitosti. Jinak jsou tu samostatně hospodařící rolníci, i nějaké soukromé firmy, pár podnikatelů nebo řemesníků, vloni tady byla ještě výroba kožené galanterie, ale letos to už zavřeli, asi se jim to nevyplatilo.

Jaký je původ názvu Macov? Připomíná mi to nedaleký hraniční přechod do Maďarska Medvedov, i když nevím,

že by se někdy na Podunajské nížině proháněli medvědi, čili mackové ...

Přesně to nevíme. Údajně je někde napsáno, že zde žil nějaký převozník jménem Maco a z toho vznikl původní maďarský název Macháza ("macháza") - háza je maďarsky dům - a tento název už tu zůstal.

Když jsem na mapě hledal Macov, zjistil jsem, že v těsném sousedství se nachází vesnička Čechová a o něco blíže k Dunajské Středě leží Moravské Kračany. To jsou asi další stopy po bývalých kolonistech. Avšak počet statisticky přihlášených Čechů a Moravanů jsem tam nezjistil, jelikož je seznam obcí neuvádí, asi jsou administrativně součástí jiných vesnic...

Ano, Čechová patří tuším pod Holice, ale nevím o tom, že by tam žili nějakí Češi nebo Moraváci. Vím o nějakých v Lehniciích, ještě Kvetoslavov, Blahová, ale to je asi všechno tady v okolí. Na druhé straně hodně lidí se odsud vystěhovalo po rozdělení republiky v 92. a 93. roce, kdy atmosféra - ale hlavně v médiích - mezi Slovaky a Maďary byla dost napjatá, takže slyšela jsem o více případech, že se rozhodli odsud odjet.

Teď se hodně mluví o vysídlení v souvislosti s Benešovými dekrety. Žijete

v kraji, kde se obyvatelstvo střídalo: například odesli Maďari, přišli Slováci i Češi a Moravané, potom zase Maďari odsunuli Čechy a ti se zase po válce vrátili. Máte nějaké poznatky například o majetkových sporech z těchto dob, nebo že se někdo přihlásil: toto bylo kdysi moje a já to dnes chci zpátky a podobně?

Neslyšela jsem ani o jediném případu. Vím i z vyprávění otce, že když se sem po válce vrátili, ta maďarská rodina jim všechno vrátila a uznala, že je to jejich. Vlastně už když museli odejít, věděli, kdo jejich dům zabírá a bude v něm bydlet, takže po válce jim to hned i s nábytkem bez průtahů vrátili zpět. Takže skutečně žádné problémy kvůli nějakým starým křivdám tady nikdy nebyly a nemáme. Jak jsem už řekla: nikdy jsme nepocitovali mezi sebou, že já jsem Čech a ty Maďar nebo Slovák, ani jsme to nikdy předtím neprobírali, ani se nad tím nezamýšleli. Až teď posledních asi deset let jsou toho plné noviny a člověk se nad tím začne zamýšlet, ale to nikdy předtím tady nebylo. Život v malé obci je jiný, všichni mají k sobě blíž a asi mají jiné starosti než přemýšlet nad tím, zda je někdo Maďar nebo Slovák.

Jiří Výborný
Foto: autor

